

Araştırma Makalesi / Research Article

DOI: <http://dx.doi.org/10.61535/bseusbfd.1520212>

Hemşirelerin Ağrı Yönetimi Öz Yeterliliklerinin Belirlenmesi: Bir Üniversite Hastanesi Örneği*

ID Gülден Basit¹, ID Kübra Nur Köse Alabay^{2*}, ID Asude Güney³¹ Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye / guldenbasit@gmail.com.² Arş. Gör., Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, Niğde, Türkiye / kubranurkosee@hotmail.com.³ Arş. Gör., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye / asugny214@gmail.com.

Öz: Bu araştırma, hemşirelerin ağrı yönetimi öz yeterliliklerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapıldı. Çalışmanın örneklemini Konya ilinde yer alan bir üniversite hastanesinde görev yapan 205 hemşire oluşturdu. Çalışmanın verileri Hemşire Bilgi Formu ve Ağrı Yönetimi Öz- Yeterlilik (AYÖYÖ) Ölçeği aracılığı ile 14 Ocak-25 Mart 2023 tarihleri arasında yüz yüze toplandı. Veriler tanımlayıcı istatistikler, Bağımsız İki Örnek t testi, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi, Tek Yönlü Varyans Analiz testi ile analiz edildi. Çalışmaya katılan hemşirelerin %78,5'i ağrıyı değerlendirmede ölçek kullanmakta olduğunu belirtirken, %80,9'u bu konuda herhangi bir eğitim almadığını ifade etti. Ağrı yönetiminde öz-yeterlilik ölçeği toplam puan ortalaması 91,93±7,8 bulundu. Sonuç olarak, hemşirelerin ağrı yönetimi öz yeterliliklerinin iyi düzeyde olduğu, ölçek puanlarının sosyo-demografik özelliklerine göre değişmediği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ağrı Yönetimi, Öz Yeterlilik, Hemşire.

JEL Sınıflandırması: I10, I19

Başvuru Tarihi: 23.07.2024

Kabul Tarihi: 03.11.2024

Bu Makaleye Atf İçin: Basit, G., Köse-Alabay, K. N., & Güney, A. (2025). Hemşirelerin Ağrı Yönetimi Öz Yeterliliklerinin Belirlenmesi: Bir Üniversite Hastanesi Örneği. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 82-93.

Determining Nurses' Pain Management Self-Efficacy: A University Hospital Example

ID Gülден Basit¹, ID Kübra Nur Köse Alabay^{2*}, ID Asude Güney³¹ Asst. Prof., Necmettin Erbakan University, Konya, Türkiye / guldenbasit@gmail.com.² Res. Asst., Niğde Ömer Halis Demir University, Niğde, Türkiye / kubranurkosee@hotmail.com.³ Res. Asst., Necmettin Erbakan University, Konya, Türkiye / asugny214@gmail.com.

Abstract: This descriptive research was conducted to determine nurses' pain management self-efficacy. The sample of the descriptive study consisted of 205 nurses working in a university hospital in Konya. The data of the study were collected face to face between January 14 and March 25, 2023, using the Nurse Information Form and the Pain Management Self-Efficacy (PMSEQ) Scale. Data were analyzed with descriptive statistics, Independent Two Sample t test, Mann Whitney U test, Kruskal Wallis H test, One-Way Analysis of Variance test. While 78.5% of the nurses participating in the study stated that they use scales to evaluate pain, 80.9% stated that they did not receive any training on this subject. The total score average of the self-efficacy scale in pain management was found to be 91.93±7.8. As a result, it was found that nurses' pain management self-efficacy was at a good level and that scale scores did not change according to socio-demographic characteristics.

Keywords: Pain Management, Self-Sufficiency, Nurse.

JEL Classification: I10, I19

Received Date: 23.07.2024

Accepted Date: 03.11.2024

How to Cite this Article: Basit, G., Köse-Alabay, K. N., & Güney, A. (2025). Hemşirelerin Ağrı Yönetimi Öz Yeterliliklerinin Belirlenmesi: Bir Üniversite Hastanesi Örneği. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 82-93.

♦ Sorumlu Yazar / Corresponding Author

* Bu çalışma, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulunun 01.11.2023 tarihli ve 2023/5639 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem

This research was conducted descriptively to determine nurses' pain management self-efficacy.

Research Questions

The purpose of the literature review is to determine the pain management self-efficacy of nurses. Pain management self-efficacy is an important factor in controlling and reducing pain. Nurses who have insufficient knowledge and skills regarding pain may have difficulty in managing pain.

Literature Review

The purpose of the literature review is to determine the pain management self-efficacy of nurses. Pain management self-efficacy is an important factor in controlling and reducing pain. Nurses who have insufficient knowledge and skills regarding pain may have difficulty in managing pain.

Methodology

The descriptive study sample consisted of 205 nurses working in a university hospital in Konya. The data were collected through the Nurse Information Form and the Pain Management Self-Efficacy (PMSEQ) Scale. Data were analyzed with descriptive statistics, an Independent Two-Sample t-test, a Mann Whitney U test, a Kruskal Wallis test, and a One-Way Analysis of Variance test.

Results and Conclusions

79.5% of the nurses participating in the study are women, 71.2% have a bachelor's degree, 55.1% are married and 62.9% work in internal units. While 78.5% of the nurses participating in the study stated that they use scales to evaluate pain, 80.9% stated that they did not receive any training on this subject. Pain management self-efficacy scale total score mean 91.93 ± 7.8 comprehensive pain management self-efficacy subscale mean score 61.80 ± 5.04 evaluative pain management self-efficacy subscale mean score 17.42 ± 2.07 complementary pain The average score of the management self-efficacy subscale was 12.71 ± 1.83 .

Nurses' pain management self-efficacy is an important factor in controlling and reducing pain. Nurses who have insufficient knowledge and skills regarding pain may have difficulty managing pain. As a result, it was found that nurses' pain management self-efficacy was at a good level and their scale scores did not vary according to their socio-demographic characteristics. For this reason, it is recommended to provide training to increase the knowledge and skill levels of nurses and to conduct more studies on the subject.

GİRİŞ

Ağrı, Uluslararası Ağrı Araştırmaları Derneği tarafından, “vücudun belli bir bölgesinden kaynaklanan, gerçek veya potansiyel doku hasarı ile oluşan emosyonel bir deneyim” olarak tanımlanmıştır (International Association for the Study of Pain [IASP], 2022). Ağrı, neredeyse herkesin hayatında en az bir kez deneyimlediği subjektif bir algıdır (Cohen vd., 2020). Yapılan istatistiklerde, ABD’ de bir günde hastaneye başvuran hastaların yaklaşık %55’inin akut ağrı, 50 milyon yetişkinin kronik ağrı ve 19,6 milyon insanın ise yüksek etkili ağrı yaşadığı bildirilmiştir (Hale vd., 2021). Vücudumuzda koruyucu olarak önemli etkileri bulunan ağrı duyusu savunma sistemimiz açısından uyarı sinyali olarak algılanmaktadır (Eti Aslan ve Korkmaz, 2021). Fakat uzun süreli devam eden şiddetli ağrı; fizyolojik, psikolojik ve sosyal yönden birçok olumsuz etki oluşturmakta, doğru ve etkili yönetilmezse bireylerin yaşam kalitesinin önemli ölçüde azalmasına neden olmaktadır (Jukić ve Puljak, 2018; Çelik vd., 2018; Lagueux vd., 2018; Akın, 2020). Son yıllarda; Dünya Sağlık Örgütü, Birleşmiş Milletler, Uluslararası Ağrı Çalışmaları Derneği gibi birçok kuruluş ağrı yönetiminin temel bir insan hakkı olduğunu vurgulamaktadır (Cohen vd., 2020; Wrona vd., 2022).

Ağrı yönetimi, ağrının doğru zamanda, doğru ölçüm araçlarıyla değerlendirip uygun farmakolojik ve non farmakolojik yöntemler ile bireyin farklılıkları göz önüne alınarak tolere edebileceği seviyeye indirgenmesi ve tedavi edilmesi olarak belirtilmiştir (Çelik vd., 2018; Akın, 2020). Sağlık profesyonelinin ağrı konusundaki bilgi, beceri, deneyimi ve klinik karar verme becerisi gibi birçok faktör ağrı yönetiminde olumlu sonuç alınması açısından önemlidir (Macindo vd., 2018; Hroch vd., 2019). Yapılan çalışmalarda yüksek lisans mezunu olan ve ağrı yönetimi hakkında eğitim alan hemşirelerin, ağrı yönetimi bilgi ve davranış puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur (Çelik vd., 2018; Samarkandi, 2018; Alnajjar vd., 2019). Fakat göz önüne alınması gereken diğer bir önemli özellik ise sağlık profesyonelinin kendine olan inancıdır. Bu noktada kişinin inancını öz yeterlilik kavramı açıklamaktadır (Sezgin ve Düşükcan, 2020). Ağrı yönetimi öz yeterliliği, sağlık profesyonelinin ağrıyı doğru şekilde değerlendirip tedavi etmeye yönelik inancı olarak tanımlanmaktadır (Bandura, 2017; Belli, 2022).

Ağrı yönetim süreci multidisipliner ekip yaklaşımı ile ele alınmaktadır (Hroch vd., 2019). Multidisipliner ekip içerisinde hekim, hemşire gibi sağlık profesyonelleri yer almaktadır. Hemşirelerin hasta ile daha fazla vakit geçirmesi hastaları daha iyi tanımlarını sağlamaktadır. Bu nedenle hastanın ağrı yönetimi ve hastaya bireysel bakım verilmesinde hemşireler multidisipliner ekip içerisinde önemli bir yere sahiptir (Holl ve Carmack, 2015; Karaman vd., 2019). Hemşireler, ağrının değerlendirilmesinde, tedavisinde, ağrıya bağlı oluşabilecek komplikasyonların önlenmesinde, hasta birey ve ailesinin eğitiminde, ağrı yönetiminin değerlendirilmesinde ve yapılan işlemlerin kaydedilmesi gibi süreçlerin tamamında görev almaktadırlar (Erden, 2019). Fakat ağrı değerlendirilmesi ve yönetiminde hemşirelerin bilgi eksiklikleri, yetersiz deneyimleri ağrı yönetiminde yalnızca hekimin istem ettiği farmakolojik yöntemleri kullanmaları ağrının yönetilmesi sürecini olumsuz etkilemektedir (Çelik vd., 2018; Akın, 2020). Bu nedenle Uluslararası Kalite Komisyonu, ağrı değerlendirme ve yönetim sürecinde belirli standartların kullanılması gerektiğini; ağrı yönetim sürecinin belirli standartlar oluşturularak yürütülmesinin ağrı yönetiminde etkililiği arttırdığını, bireysel ve kurumsal ikilikleri ortadan kaldırmada önemli bir etken olduğunu vurgulamaktadır (The Joint Commission International [JCI], 2022).

2. LİTERATÜR TARAMASI

Günümüzde akut ve kronik ağrının görülme oranları yükselmekte ve bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmektedir. Farklı ülkelerde yapılmış ağrı prevalans çalışmalarının incelendiği bir çalışmada kronik ağrı prevalansının %38-84 arasında görüldüğü saptanmıştır (Gregory ve McGowan, 2016). Ağrı prevalansının artması; başta bireyleri olmak üzere sağlık kurumlarını ve toplumu da olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum da ağrının doğru şekilde değerlendirilmesi ve yönetilmesini gündeme getirmektedir (Jukić ve Puljak, 2018). Hasta bireylerin kaliteli ve güvenli bakım alması, aynı zamanda sağlık profesyonellerinin çalışma istekleri ve bakımın devamlılığı açısından da önemli görülmektedir (Macindo vd., 2018; Belli, 2022; Aydın-Sayılan vd., 2022). Ağrının ortaya çıkmasını önlemek ve oluşan ağrıyı yönetmekte hastanın olduğu kadar sağlık profesyonellerinin özellikle hemşirelerin rolü büyüktür (Macindo vd., 2018). Hemşirelerin öz yeterlilik düzeylerinin incelendiği çalışmalarda; eleştirel düşünme, girişimci davranma, iş tatmini, örgütsel bağlılık, hemşirelik bakım kalitesinin belirlenmesi gibi konuların ele alındığı görülmektedir (Chegini vd., 2019; Orgambidez vd., 2019; Türe ve Akkoç, 2019; Yılmaz-Koçak ve Büyükyılmaz, 2019; Yoo ve Cho, 2020). Literatür incelendiğinde öz yeterliliğin farklı sağlık alanlarında çalışıldığı ya da ağrı yönetimi öz yeterlilik kavramının genellikle hasta grupları ile ele alındığı (Barut ve Uçar, 2018; Işık vd., 2018; Jalali vd., 2019; Stahlschmidt vd., 2019; Martinez-Calderon vd., 2020; Vasigh vd., 2020; Kiani vd., 2020; Chala vd., 2021) ve hemşirelerin ağrı değerlendirmesi, ağrı yönetimi ve ağrı durumunda planladıkları bakım uygulamaları (Alotaibi vd., 2018; Germossa vd., 2018; Khalil, 2018; Alotaibi vd., 2019; Kemer ve İşler Dalgıç, 2020; Munkombwe vd., 2020; Akpolat vd., 2021; Acar vd., 2021) üzerine birçok çalışma yapıldığı görülmektedir. Ancak hemşirelerin ağrı yönetimi öz yeterliliklerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalar sınırlıdır. Bu araştırma, hemşirelerin ağrı yönetimi öz yeterliliklerini belirlemek amacıyla gerçekleştirildi.

Araştırma Soruları

1. Üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin ağrı yönetimi öz yeterlilik düzeyi nedir?
2. Üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin ağrı yönetimi öz yeterlilik düzeyleri demografik özelliklerine göre değişmekte midir?

3. MATERYAL VE METOD

3.1. Araştırmanın Amacı ve Türü

Bu araştırma, hemşirelerin ağrı yönetimi öz yeterliliklerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak gerçekleştirildi.

3.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde çalışan hemşireler (N=700) oluşturdu.

3.3. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklemini araştırmaya katılma kriterlerini karşılayan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan hemşireler oluşturdu. Örnek genişliğinin belirlenmesi için online hesaplama aracı kullanıldı (Soper, 2022). Hesaplama 0,90 güç, 0,15 etki değeri (orta etki büyüklüğü) ve 9 değişken (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, meslekte çalışma yılı, çalıştığı birim, ağrı değerlendirmede ölçek kullanma durumu, son iki yılda eğitim alma durumu, eğitimi nereden aldığı ve AYÖYÖ ölçeği) esas alındı ve alfa 0,05 olarak kabul edildiğinde, en az 141 kişiye ulaşılması gerektiği hesaplandı. Araştırma sırasında veri kayıplarının olabileceği göz önüne alınarak %20 fazlası hesaplanarak 205 hemşire ile araştırma tamamlandı.

3.4. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Araştırma Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde uygulandı. Hastanede 32 tane yataklı servis, 13 tane yoğun bakım bölümü, yetişkin-çocuk acil servisi bulunmaktadır. Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi hastanesi eğitim ve araştırma hastanesi olarak hizmet vermeye devam etmekte ve tüm birimlerde ortalama 700 hemşire çalışmaktadır. Araştırmaya katılmaya sözlü ve yazılı onam vermiş olan ve en az altı ay klinik deneyime sahip olan hemşireler dahil edildi.

3.5. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Katılımcıların verileri Hemşire Bilgi Formu ve Ağrı Yönetimi Öz- Yeterlilik (AYÖYÖ) Ölçeği aracılığı ile toplandı.

3.5.1. Hemşire Bilgi Formu

Literatüre dayanarak (Al-Sayaghi vd., 2022; Bölükbaş ve Şahin, 2021) hazırlanan bu form hemşirelerin yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, meslekte çalışma yılı, çalıştığı birimi, ağrıyı değerlendirmede ölçek kullanıp kullanmadığı, son iki yılda ağrı yönetimi ile ilgili eğitim alıp almadığı gibi toplam 6 kapalı ve 2 açık uçlu sorudan oluşmaktadır.

3.5.2. Ağrı Yönetimi Öz-Yeterlilik (AYÖYÖ) Ölçeği

Macindo vd. (2018) tarafından geliştirilen bu ölçek, Aydın Sayılan vd. (2022) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Bu ölçek, 0 "kendime hiç güvenmiyorum" ile 5 "kendime çok güveniyorum" puanlanmaktadır. Ölçek toplam 21 maddedir. Kapsamlı Ağrı Yönetiminde Öz Yeterlilik, Değerlendirici Ağrı Yönetiminde Öz Yeterlilik ve Tamamlayıcı Ağrı Yönetiminde Öz Yeterlilik olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Tüm maddeler toplanılarak Genel Ağrı Yönetiminde Öz Yeterlilik puanı hesaplanabilmektedir. Ölçekte ters kodlanan madde ve kesim noktası yoktur. Genel ölçek puanı 0-105 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça hemşirelerin ağrı yönetimi öz yeterliliklerinin arttığı belirtilmektedir.

3.6. Araştırmanın Uygulanması

Araştırma verileri etik kurul izni ve ilgili kurumdan gerekli izinlerin alınması ile araştırmacılar tarafından 14 Ocak-25 Mart 2023 tarihleri arasında yüz yüze toplandı. Hemşirelere araştırmanın amacı ve içeriği ile ilgili bilgi verilerek sözlü ve yazılı onamları alındı. Ardından hemşirelere veri toplama formlarını doldurmaları için dağıtıldı. Formların doldurulması 15-20 dakikalık sürede tamamlandı.

3.7. Araştırmanın Etik Boyutu

Bu çalışma, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulunun 01.11.2023 tarihli ve 2023/5639 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur. Ayrıca çalışma için, kurum izni (tarih:13.01.2023 sayı: E-14567952-900-296161) ile katılımcılardan sözlü ve yazılı onam alındı. Araştırmada kullanılan Ağrı Yönetiminde Öz-Yeterlilik (AYÖYÖ) Ölçeği'ni kullanmak için yazarlardan e-posta yoluyla izin alındı.

3.8. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma verilerinin istatistiksel analizinde IBM Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) Statistics 23.00 IBM Corp, Armonk, NY programı kullanıldı. Normal dağılıma uygunluk çarpıklık basıklık katsayıları ile (± 3) katsayıları ile incelendi. İkili gruplarda normal dağılım gösteren verilerin karşılaştırılmasında Bağımsız İki Örnek t testi, normal dağılım göstermeyenlerin karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi kullanıldı. Üç ve üzeri gruplarda normal dağılıma uymayan verilerin karşılaştırılmasında Kruskal Wallis H testi, normal dağılıma uyanların

karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi kullanıldı ve çoklu karşılaştırmalar Duncan ile incelendi. Normal dağılıma uyan ölçek puanlarının ilişkisinin incelenmesinde Pearson korelasyon katsayısı kullanıldı. Analiz sonuçları kategorik değişkenler için frekans (yüzde), nicel değişkenler için ortalama $\pm$ standart sapma ve ortanca (minimum – maksimum) şeklinde sunuldu. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alındı.

4. BULGULAR

Çalışmaya katılan hemşirelerin % 79,5'i kadın olup, %71,2'si lisans mezunu, %55,1'i evli ve %62,9'u dahili birimlerde çalışmaktadır. Hemşirelerin %78,5'i ağrıyı değerlendirmede ölçek kullanmakta olduğunu belirtirken, %80,9'u bu konuda herhangi bir eğitim almadığını ifade etmiştir. Ağrı ile ilgili eğitim alanların %8,8'i hastanede, %5,9'u üniversitede eğitim almıştır. Hemşirelerin yaş ortalaması $30,53 \pm 6,50$ ve meslekte çalışma süresi (ay) ortalaması $95,90 \pm 87,07$ olarak bulunmuştur (Bkz. Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı (N=205)

		Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	163	79,5
	Erkek	42	20,5
Eğitim Durumu	Lise/Ön lisans	41	20,0
	Lisans	146	71,2
	Lisansüstü	18	8,8
Medeni Durumu	Bekar	92	44,9
	Evli	113	55,1
Çalıştığı Birim	Dahili birim	129	62,9
	Cerrahi birim	76	37,1
Ağrıyı Değerlendirmede Ölçek Kullanma Durumu	Evet	161	78,5
	Hayır	44	21,5
Ağrı Hakkında Eğitim Alma Durumu	Evet	39	19,1
	Hayır	166	80,9
Eğitimi Nereden Aldığı	Hastane eğitimi	27	69,23
	Üniversite eğitimi	12	30,77
		Ortalama $\pm$ S.Sapma	
Yaş (yıl)		$30,53 \pm 6,50$	
Meslekte Çalışma süresi (ay)		$95,90 \pm 87,07$	

Ağrı yönetiminde öz-yeterlilik ölçeği toplam puan ortalaması $91,93 \pm 7,8$ kapsamlı ağrı yönetimi öz yeterlilik alt boyutu puan ortalaması $61,80 \pm 5,04$ değerlendirici ağrı yönetimi öz yeterlilik alt boyutu puan ortalaması $17,42 \pm 2,07$ tamamlayıcı ağrı yönetimi öz yeterlilik alt boyutu puan ortalaması $12,71 \pm 1,83$ olarak elde edildi (Bkz. Tablo 2).

Tablo 2. Ağrı Yönetimi Öz-Yeterlilik Ölçeği ve Alt Boyutları Tanımlayıcı İstatistikleri ve Güvenilirlik Katsayıları

	Ortalama $\pm$ S.Sapma	Ortanca (Min-Mak)	Cronbach's Alpha	N
Kapsamlı ağrı yönetimi öz yeterlilik	$61,80 \pm 5,04$	63 (42-70)	0,775	14
Değerlendirici ağrı yönetimi öz yeterlilik	$17,42 \pm 2,07$	18 (9-20)	0,700	4
Tamamlayıcı ağrı yönetimi öz yeterlilik	$12,71 \pm 1,83$	13 (7-15)	0,593	3
Genel Ağrı yönetiminde öz-yeterlilik	$91,93 \pm 7,8$	94 (62-105)	0,857	21

Demografik özelliklere göre; Ağrı yönetiminde öz-yeterlilik, kapsamlı ağrı yönetimi öz yeterlilik, değerlendirici ağrı yönetimi öz yeterlilik ve tamamlayıcı ağrı yönetimi öz yeterlilik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak fark yoktur ($p > 0,05$) (Bkz. Tablo 3).

Tablo 3. Demografik Özelliklere Göre Ağrı Yönetimi Öz-Yeterlilik Ölçeği ve Alt Boyutlarının Karşılaştırılması

	Ağrı yönetimi öz-yeterlilik ölçeği ve alt boyutları							
	Ağrı yönetimi öz-yeterlilik		Kapsamlı ağrı yönetimi öz-yeterlilik		Değerlendirici ağrı yönetimi öz-yeterlilik		Tamamlayıcı ağrı yönetimi öz-yeterlilik	
	Ort±SS	Ortanca(Min-Max)	Ort±SS	Ortanca(Min-Max)	Ort±SS	Ortanca(Min-Max)	Ort±SS	Ortanca(Min-Max)
Cinsiyet								
Kadın	91,71 ± 7,98	93 (62 - 105)	61,53 ± 5,12	62 (42 - 70)	17,44 ± 2,13	18 (9 - 20)	12,73 ± 1,86	13 (7 - 15)
Erkek	92,81 ± 7,12	94 (73 - 103)	62,86 ± 4,65	64,5 (52 - 70)	17,33 ± 1,84	18 (13 - 20)	12,62 ± 1,75	13 (8 - 15)
Test İstatistiği/ p ^a	-0,817/0,415		-1,610/0,112		0,302/0,763		0,349/0,727	
Eğitim Durumu								
Lise/ön lisans	94,00 ± 5,03	94 (82 - 105)	62,61 ± 3,37	63 (55 - 70)	18,02 ± 1,6	18 (14 - 20)	13,37 ± 1,2	14 (11 - 15)
Lisans	91,40 ± 8,29	93 (62 - 105)	61,58 ± 5,36	62 (42 - 70)	17,27 ± 2,15	18 (9 - 20)	12,55 ± 1,93	13 (7 - 15)
Lisansüstü	91,50 ± 8,48	95 (73 - 102)	61,83 ± 5,57	63 (51 - 68)	17,22 ± 2,18	17 (13 - 20)	12,44 ± 2,01	13 (7 - 15)
Test İstatistiği/ p	3,171/0,052 ^b		1,120/0,336 ^b		2,215/0,112 ^b		5,013/0,082 ^d	
Medeni Durumu								
Bekar	91,82 ± 7,09	93,5 (73 - 103)	61,67 ± 4,76	62 (50 - 68)	17,46 ± 1,90	18 (13 - 20)	12,68 ± 1,67	13 (7 - 15)
Evli	92,03 ± 8,37	94 (62 - 105)	61,91 ± 5,28	63 (42 - 70)	17,39 ± 2,21	18 (9 - 20)	12,73 ± 1,97	13 (7 - 15)
Test İstatistiği/ p ^a	-0,192/0,848		-0,335/0,738		0,230/0,818		-0,158/0,874	
Çalıştığı Birim								
Dahili birim	91,41 ± 7,87	93 (73 - 105)	61,38 ± 5,02	62 (49 - 70)	17,36 ± 2,19	18 (9 - 20)	12,67 ± 1,92	13 (7 - 15)
Cerrahi birim	92,82 ± 7,67	94 (62 - 105)	62,53 ± 5,03	63 (42 - 70)	17,51 ± 1,87	18 (11 - 20)	12,78 ± 1,69	13 (7 - 15)
Test İstatistiği/ p	4366,5/0,191 ^c		4196,5/0,085 ^c		-0,496/0,621 ^a		-0,413/0,680 ^a	
Ölçek Kullanma Durumu								
Evet	92,27 ± 7,95	94 (62 - 105)	62,06 ± 5,18	63 (42 - 70)	17,51 ± 2,03	18 (11 - 20)	12,70 ± 1,89	13 (7 - 15)
Hayır	90,70 ± 7,20	92 (73 - 101)	60,86 ± 4,40	61 (51 - 68)	17,09 ± 2,21	18 (9 - 20)	12,75 ± 1,63	13 (8 - 15)
Test İstatistiği/ p ^a	1,178/0,240		1,401/0,163		1,188/0,236		-0,174/0,862	
Eğitim alma durumu								
Evet	92,44 ± 8,34	94 (73 - 104)	62,15 ± 5,49	63 (50 - 70)	17,54 ± 2,02	18 (13 - 20)	12,74 ± 1,77	13 (7 - 15)
Hayır	91,79 ± 7,71	93 (62 - 105)	61,70 ± 4,95	62 (42 - 70)	17,38 ± 2,09	18 (9 - 20)	12,71 ± 1,85	13 (7 - 15)
Test İstatistiği/ p ^a	0,460/0,646		0,501/0,617		0,423/0,673		0,105/0,916	

a) *Büğünzş iki örnek t testi; b) Tek Yönlü Varyans Analizi; c) Mann Whitney U testi; d) Kruskal Wallis H testi; Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma, Min.: Minimum, Max.: Maximum*

Ağrı yönetiminde öz-yeterlilik ölçeği genel puanı ve alt boyut puan ortalamaları ile yaş ($p=0,863$) ve meslekte çalışma süresi ($p=0,780$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$) (Bkz. Tablo 4).

Tablo 4. Yaş ve Meslekte Çalışma Süresi ile Ağrı Yönetiminde Öz-Yeterlilik Ölçeği Ve Alt Boyutlarının İncelenmesi

	Yaş		Meslekte Çalışma Süresi	
	r	p	r	p
<i>Ağrı yönetiminde öz-yeterlilik</i>	0,012	0,863	0,02	0,780
<i>Kapsamlı ağrı yönetimi öz yeterlilik</i>	-0,017	0,809	-0,03	0,673
<i>Değerlendirici ağrı yönetimi öz yeterlilik</i>	0,085	0,226	0,122	0,082
<i>Tamamlayıcı ağrı yönetimi öz yeterlilik</i>	0,002	0,972	0,027	0,697

r= Pearson korelasyon katsayısı

SONUÇ VE TARTIŞMA

Yazı Hemşirelerin ağrı yönetimi öz yeterliliklerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada hemşirelerin ağrı yönetimi öz yeterliliklerinin yüksek olduğu bulundu. Pediatri hemşirelerinin ağrı yönetimi öz yeterliliklerinin incelendiği bir çalışmada, hemşirelerin öz yeterliliklerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Stanley ve Pollard, 2013). Literatürde hemşirelerin yanı sıra hemşirelik öğrencilerinin ağrı yönetimi öz yeterliliklerini inceleyen çalışmalara rastlanılmaktadır. Belli'nin (2022) pediatri dersini alan hemşirelik öğrencilerinin ağrı yönetimi öz yeterliliklerini incelediği çalışmasında öğrencilerin öz yeterlilik puanları yüksek bulunmuştur. Hemşirelik öğrencilerinin ağrı yönetimi hakkında bilgi düzeyleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Hemşireler ve hemşirelik öğrencileriyle yapılan çalışmalar bu çalışma bulgular ile paralellik göstermektedir. Yaşlı erişkinlerde postoperatif ağrıyı yönetme konusunda hemşirelerin bilgi, tutum ve öz yeterliliklerini geliştirmeye yönelik yapılan bir çalışmada, müdahale grubunda total diz artroplastisi uygulanan yaşlı yetişkinler için hemşirelerin ağrı yönetimi ve ağrı yönetimi öz-yeterliliklerine ilişkin bilgi ve tutum ortalamaları, müdahaleyi tamamladıktan sonra başlangıca göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Aynı çalışmada ağrı yönetimi ile ilgili eğitim aldığını belirten hemşirelerin bilgi, tutum ve öz yeterliliklerine katkı sağladığı belirtilmektedir (Youngcharoen ve Piyakhachornrot, 2024). Yapılan başka bir çalışmada pediatri hemşirelerine verilen eğitimin ağrı yönetimi öz yeterliliğini artırdığı ancak bu etkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur (Parvizy vd., 2020). Bu sonuçlara göre hemşirelerin ve öğrencilerin ağrı yönetimi öz yeterliliklerinin yüksek olması hemşirelik lisans müfredatında ağrı konusunun kapsamlı bir şekilde işlenmesi ve kliniklerde ağrı konusuyla ilgili değerlendirmeler yapılması ile açıklanabilir. Literatürde ağrı yönetiminin klinik ortamda büyük önem taşıdığı bildirilmekte ve ağrı ile ilgili derslerin hemşirelik müfredatına entegre edilmesi önerilmektedir (Alsaqri, 2018). Hemşirelerin ve öğrencilerin ağrı yönetimi öz yeterliliklerinin yüksek olması, ağrının değerlendirilmesi ve ağrının giderilmesinde güncel kanıta dayalı yaklaşımların kullanılmasını teşvik etmesi bakımından önemlidir.

Araştırmada hemşirelerin kapsamlı ağrı yönetimi, değerlendirici ağrı yönetimi ve tamamlayıcı ağrı yönetimi öz yeterlilik alt boyutunun puan ortalamaları yüksek bulunmuştur. Literatürde ağrıya yönelik bilgi birikimi iyi olan ve olumlu tutuma sahip hemşirelerin, ağrıya yönelik öz yeterliliklerinin yüksek olduğu bulunmuştur (Stanley ve Pollard, 2013; Susanto ve Tzu-Ying, 2024). Benzer şekilde yapılan başka bir çalışmada hemşirelerin ağrı yönetimine yönelik bilgi, tutum ve öz yeterlilikleri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (Alzghoul ve Abdullah, 2020). Hemşirelik öğrencilerinin ağrı yönetimi öz yeterlilikleri ve kronik ağrısı olan hastalara yönelik tutumlarının incelendiği bir çalışmada kapsamlı ağrı yönetimi öz-yeterlilik alt boyut puan ortalaması 42,85, değerlendirici ağrı yönetimi öz-yeterlilik alt boyut puan ortalaması 12,79, tamamlayıcı ağrı yönetimi öz yeterlilik alt boyut puan ortalaması 7,86 olarak orta

düzeyde bulunmuştur (Sayın-Kaşar ve Kütmeç-Yılmaz, 2024). Literatürde yapılan çalışmalar bulgumuzla paralellik göstermekle birlikte öğrencilerin puan ortalamaları hemşirelere göre daha düşüktür. Bandura'nın öz yeterlilik teorisine göre (Bandura, 1997), öz yeterliliğin en önemli kaynağı, etkin ustalık deneyimini geliştirmektir. Hemşirelerle hemşirelik öğrencilerinin arasında puan farkı olması deneyimden kaynaklanabilir. Hemşirelik öğrencilerinin ağrı yönetimi öz yeterliliğinin artırılması ve deneyim kazanması için kliniklerde ağrısı olan hastalara bakım vermesi önerilebilir.

Araştırmada hemşirelerin demografik özelliklerinin ağrı yönetimi öz-yeterlilik puan ortalamalarını etkilemediği saptanmıştır. İran'da yapılan bir çalışmada da hemşirelerin ağrı yönetimi öz-yeterlilikleri ile cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi gibi demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişkisinin olmadığı belirlenmiştir (Ghadrnezhad vd., 2023). Araştırmada ağrı yönetiminde öz-yeterlilik ölçeği puan ortalamaları ile yaş ve meslekte çalışma süresi arasında ilişki olmadığı bulunmuştur. Benzer şekilde Endonezya'daki hemşirelerle yapılan bir çalışmada cinsiyet, eğitim düzeyi ve çalışma deneyimi gibi demografik özellikleri arasında hemşirelerin ağrı yönetimi öz yeterliliği arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir (Susanto ve Tzu-Ying, 2024). Hemşirelik öğrencileriyle yapılan bir çalışmada öğrencilerin sigara içme, hemşirelik mesleğini isteyerek seçme, kronik ağrı yönetiminde kendilerini yeterli görme, hastane uygulamalarında ağrısı olan hastalara bakım verme, eğitimlerinde ağrı yönetimi konusunda yeterli eğitim aldıklarını düşünme ve genel sağlık durumları ile ağrı yönetimi öz-yeterlilik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (Sayın-Kaşar ve Kütmeç-Yılmaz, 2024). Literatüre göre hemşireler ve hemşirelik öğrencilerinin ağrı yönetimi öz yeterliliğine ilişkin bulguları farklılık göstermektedir. Araştırma bulgularının farklılık göstermesi hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin bireysel özelliklerinden kaynaklanmış olabilir. Bu sonuçlar doğrultusunda hemşirelerin ağrı yönetimi öz yeterliliklerinin iyi düzeyde olduğu, ölçek puanlarının sosyo-demografik özelliklerine göre değişmediği bulunmuştur.

Hemşirelerin ağrı yönetimi öz yeterliliği ağrının kontrol altına alınmasında ve ağrının azaltılmasında önemli bir faktördür. Ağrıyla ilgili bilgi ve beceri düzeyi yetersiz olan hemşireler ağrıyı yönetmekte zorlanabilir. Bu nedenle hemşirelerin bilgi ve beceri düzeylerinin artması için eğitimler yapılması ve konu ile ilgili daha fazla çalışma yapılması önerilmektedir.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI BEYANI

Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir.

DESTEK VE TEŞEKKÜR BEYANI

Çalışma herhangi bir destek almamıştır. Teşekkür edilecek bir kurum veya kişi bulunmamaktadır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Acar, E., Tokem, Y., Acar, Y., & Karakuş-Yılmaz, B. (2021). Hemşirelerin ağrı yönetimine ilişkin bilgi düzeylerini ve tutumlarını etkileyen faktörler. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(2), 93-97.
- Akın, E. (2020). Klinik ağrı yönetiminde hemşirenin etik yükümlülüğü. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics*, 28(1), 128-33.
- Akpolat, R., Şişman, H., Alptekin, D., Gökçe, E., Gezer, D., & Arslan, S. (2021). Ameliyat sonrası ağrıya yaklaşımların değerlendirilmesi. *Cukurova Medical Journal*, 46 (2), 670-76. <https://doi.org/10.17826/cumj.898769>.
- Alnajjar, M. K., Darawad, M. W., Alshahwan, S. S., & Samarkandi, O. A. (2019). Knowledge and attitudes toward cancer pain management among nurses at oncology units. *Journal Of Cancer Education: The Official Journal of The American Association for Cancer Education*, 34(1), 186-193. <https://doi.org/10.1007/s13187-017-1285-5>
- Alotaibi, K., Higgins, I., Day, J., & Chan, S. (2018). Paediatric pain management: knowledge, attitudes, barriers and facilitators among nurses- integrative review. *International Nursing Review*, 65(4), 524-533. <https://doi.org/10.1111/inr.12465>
- Alotaibi, K., Higgins, I., & Chan, S. (2019). Nurses' knowledge and attitude toward pediatric pain management: a cross-sectional study. *Pain Management Nursing: Official Journal of The American Society of Pain Management Nurses*, 20(2), 118-125. <https://doi.org/10.1016/j.pmn.2018.09.001>
- Alsaqri, S. H. (2018). Nursing student's knowledge and attitudes toward pain management at Hail University, Saudi Arabia. *International Journal of Advanced And Applied Sciences*, 5 (3), 75-81.
- Al-Sayaghi, K. M., Fadlalmola, H. A., Aljohani, W. A., Alenezi, A. M., Aljohani, D. T., Aljohani, T. A., ... & Khan, M. F. (2022). Nurses' knowledge and attitudes regarding pain assessment and management in Saudi Arabia. *Healthcare (Basel, Switzerland)*, 10(3), 528. <https://doi.org/10.3390/healthcare10030528>
- Alzghoul, B. I., & Abdullah, N. A. (2020). Pain management practices by nurses: application of the self-efficacy theory. *Global Journal of Health Science*, 12, 44. <https://doi.org/10.5539/gjhs.v12n9p44>
- Aydın-Sayılan, A., Eşkin-Bacaksız, F., Seyhan-Ak, E., Kulakaç, N., & Macindo, J. R. B. (2022). Adaptation of the pain management self-efficacy questionnaire into Turkish. *The journal of the Turkish Society of Algology*, 34(2), 91-99. <https://doi.org/10.14744/agri.2022.35902>
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. W. H. Freeman and Company.
- Bandura, A. (2017). Cultivate self-efficacy for personal and organizational effectiveness. *The Blackwell Handbook of Principles of Organizational Behaviour*, 125-41. <https://doi.org/10.1002/9781405164047.CH9>
- Barut, S., & Uçar, T. (2018). Gebelerde doğum öz yeterlilik algısının doğum korkusu ile ilişkisi. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 107-115. <https://doi.org/10.26559/mersinsbd.331077>
- Belli, M. (2022). Pediatri hemşireliği dersi alan öğrencilerin pediatrik ağrı yönetimi bilgi düzeyleri ile ağrı yönetimi öz yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Current Perspectives on Health Sciences*, 3 (2), 52-58.
- Bölükbaş, N., & Şahin, B. (2021). Hemşirelerin ağrı yönetimi konusundaki bilgi ve tutumları. *ODU Tıp Dergisi*, 8(1), 1-9.51.
- Chala, M. B., Donnelly, C., Wondie, Y., Ghahari, S., & Miller, J. (2021). Cross-cultural translation, adaptation, and validation of the Amharic version pain self-efficacy questionnaire in people with low back pain in Ethiopia. *BMC Musculoskeletal Disorders*, 22(1), 111. <https://doi.org/10.1186/s12891-021-03985-4>
- Chegini, Z., Janati, A., Asghari-Jafarabadi, M., & Khosravizadeh, O. (2019). Organizational commitment, job satisfaction, organizational justice and self-efficacy among nurses. *Nursing Practice Today*, 6 (2), 86-93. <https://doi.org/10.18502/NPT.V6I2.913>.
- Cohen, S. P., Baber, Z. B., Buvanendran, A., McLean, B. C., Chen, Y., Hooten, W.M., ... & Phillips C. R. (2020). Pain management best practices from multispecialty organizations during the COVID-19 pandemic and public health crises. *Pain Medicine*, 21(7), 1331-1346. <https://doi.org/10.1093/pm/pnaa127>
- Çelik, S., Baş, B. K., Korkmaz, Z. N., Kardeşin, H., & Yıldırım, S. (2018). Hemşirelerin ağrı yönetimi hakkındaki bilgi ve davranışlarının belirlenmesi. *Bakırköy Tıp Dergisi*, 14, 17-23. <https://doi.org/10.5350/BTDMJB.20160905103604>.
- Erden, S. (2019). *Kavram Haritası ve Akış Şemalı Cerrahi Hemşireliği* (1. Baskı) Vize Yayıncılık., Ankara.
- Eti-Aslan, F., & Korkmaz, E. (2021). Akut ağrı yönetiminde kanıta dayalı uygulamalar. *Türkiye Klinikleri Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği-Özel Konular*, 7(3), 5-32. <https://www.turkiyeklinikleri.com/article/tr-akut-agri-yonetiminde-kanita-dayali-uygulamalar-95737.html>.
- Germossa, G. N., Sjetne, I. S., & Hellesø, R. (2018). The Impact of an in-service educational program on nurses' knowledge and attitudes regarding pain management in an Ethiopian University Hospital. *Frontiers in Public Health*, 6, 229. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2018.00229>
- Ghadrnezhad, B., Shahoei, R., Nouri, B., & Kalhor, M. (2023). The relationship between pain management self-efficacy and emotional intelligence in nurses of baneh city hospitals in 2021. *Nursing and Midwifery Journal*, 21(4): 260-271.
- Gregory, J., & McGowan, L. (2016). An examination of the prevalence of acute pain for hospitalised adult patients: a systematic review. *Journal of Clinical Nursing*, 25(5-6), 583-598. <https://doi.org/10.1111/jocn.13094>

- Hale, M., Garofoli, M., & Raffa, R. B. (2021). Benefit-risk analysis of buprenorphine for pain management. *Journal of Pain Research, 14*, 1359–1369. <https://doi.org/10.2147/JPR.S305146>
- Holl, R. M., & Carmack, J. (2015). Complexity of pain, nurses' knowledge, and treatment options. *Holistic Nursing Practice, 29* (6), 377–80. <https://doi.org/10.1097/HNP.000000000000114>.
- Hroch, J., VanDenKerkhof, E. G., Sawhney, M., Sears, N., & Gedcke-Kerr, L. (2019). Knowledge and attitudes about pain management among canadian nursing students. *Pain Management Nursing: Official Journal of The American Society of Pain Management Nurses, 20*(4), 382–389. <https://doi.org/10.1016/j.pmn.2018.12.005>
- International Association for the Study of Pain (IASP) (2022). Association for the Study of Pain. 10 Aralık 2022 tarihinde <https://www.iasp-pain.org/resources/terminology/> adresinden erişildi.
- Işık, G., Cetişli, N. E., & Başkaya, V. A. (2018). Doğum şekline göre annelerin postpartum ağrı, yorgunluk düzeyleri ve emzirme öz-yeterlilikleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 11*(3), 224-232.
- Jalali, Z. M., Farghadani, A., & Ejlali-Vardoogh, M. (2019). Effect of cognitive-behavioral training on pain self-efficacy, self-discovery, and perception in patients with chronic low-back pain: a quasi-experimental study. *Anesthesiology and Pain Medicine, 9*(2), e78905. <https://doi.org/10.5812/aapm.78905>
- Joint Commission International. (JCI) (2022). A Global Leader for Health Care Quality and Patient Safety. 10 Aralık 2022 tarihinde <https://www.jointcommissioninternational.org/> adresinden erişildi.
- Jukić, M., & Puljak, L. (2018). Legal and ethical aspects of pain management. *Acta Medica Academica, 47*(1),18-26. <https://doi.org/10.5644/AMA2006-124.211>
- Karaman, E., Vural Doğru, B., & Yıldırım, Y. (2019). Knowledge and attitudes of nursing students about pain management. *Agri/Journal of the Turkish Society of Algology, 31* (2), 70–78. <https://doi.org/10.5505/agri.2018.10437>.
- Kemer, D., & İşler-Dalgıç, A. (2020). Yenidoğanlarda ağrı yönetiminde kullanılan kanıt temelli nonfarmakolojik hemşirelik uygulamaları. *Balikesir Sağlık Bilimleri Dergisi, 9* (3), 197–204.
- Khalil, N. S. (2018). Critical care nurses' use of non-pharmacological pain management methods in Egypt. *Applied Nursing Research, 44*, 33–38. <https://doi.org/10.1016/J.APNR.2018.09.001>.
- Kiani, S., Sabahi, P., Makvand Hosaini, S., Rafienia, P., & Alebouyeh, M. (2020). Comparison of the effectiveness of acceptance and commitment-based therapy and positive cognitive-behavioral therapy on the pain self-efficacy of patients with chronic pain. *Journal of Psychological Science, 19*(89), 567-578.
- Lagueux, E., Dépelteau, A., & Masse, J. (2018). Occupational therapy's unique contribution to chronic pain management: A scoping review. *Pain Research and Management, 2018*(1), 5378451. <https://doi.org/10.1155/2018/5378451>
- Macindo, J. R. B., Soriano, C. A. F., Gonzales, H. R. M., Simbulan, P. J. T., Torres, G. C. S., & Que, J. C. (2018). Development and psychometric appraisal of the pain management self-efficacy questionnaire. *Journal of Advanced Nursing, 74*(8), 1993-2004.
- Martinez-Calderon, J., Flores-Cortes, M., Morales-Asencio, J. M., Fernandez-Sanchez, M., & Luque-Suarez, A. (2020). Which interventions enhance pain self-efficacy in people with chronic musculoskeletal pain? A systematic review with meta-analysis of randomized controlled trials, including over 12 000 participants. *Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy, 50*(8), 418-430. <https://doi.org/10.2519/jospt.2020.9319>
- Munkombwe, W. M., Petersson, K., & Elgán, C. (2020). Nurses' experiences of providing nonpharmacological pain management in palliative care: A qualitative study. *Journal of Clinical Nursing, 29*(9-10), 1643-1652. <https://doi.org/10.1111/jocn.15232>
- Orgambidez, A., Borrego, Y., & Vázquez-Aguado, O. (2019). Self-efficacy and organizational commitment among Spanish nurses: the role of work engagement. *International Nursing Review, 66*(3), 381-388. <https://doi.org/10.1111/inr.12526>
- Parvizy, S., Tarvirdinasab, S., Raznahan, R., & Aliakbari, M. (2020). The effect of pain management training in workshop on the knowledge, attitude and self-efficacy of pediatric nurses. *Journal of Family Medicine And Primary Care, 9*(6), 2880-2884. https://doi.org/10.4103/jfmpe.jfmpe_92_20
- Samarkandi, O. A. (2018). Knowledge and attitudes of nurses toward pain management. *Saudi Journal Anaesthesia, 12*(2), 220-226. https://doi.org/10.4103/SJA.SJA_587_17.
- Sayin-Kasar, K., & Kutmec-Yilmaz C. (2024). Nursing students' pain management self-efficacy and attitude towards patients with chronic pain: What can be done better in education? A cross-sectional study. *Nurse Education in Practice, 79*, 104043
- Sezgin, E. E., & Düşükcan, M. (2020). Hemşirelerin öz yeterlilik inanç düzeylerinin performansları üzerindeki etkisi: Elazığ ili örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9*(3), 1689-1702. <https://doi.org/10.33206/MJSS.536372>.
- Soper, D. S. (2022). A-priori Sample Size Calculator for Hierarchical Multiple Regression, Software. 10 Ocak 2022 tarihinde <https://www.danielsoper.com/statcalc> adresinden erişildi.
- Stahlschmidt, L., Hübner-Möhler, B., Dogan, M., & Wager, J. (2019). Pain self-efficacy measures for children and adolescents: A systematic review. *Journal of Pediatric Psychology, 44*(5), 530-541. <https://doi.org/10.1093/jpepsy/jsz002>

- Stanley, M., & Pollard, D. (2013). Relationship between knowledge, attitudes, and self-efficacy of nurses in the management of pediatric pain. *Pediatric Nursing*, 39(4).
- Susanto, H., & Tzu-Ying, L. (2024). Mediating Effect of Self-Efficacy in Pain Management between Knowledge and Attitude of Pain toward Pain Management Practice among Nurses in Indonesia. *South East Asia Nursing Research*, 6(1), 7-16.
- Türe, A., & Akkoç, İ. (2019). Hemşirelerde öz-yeterliliğin girişimci davranışa etkisi ve demografik özellikler açısından incelenmesi. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (11), 86–107.
- Vasigh, A., Tarjoman, A., & Borji, M. (2020). Relationship between spiritual health and pain self-efficacy in patients with chronic pain: a cross-sectional study in west of Iran. *Journal of Religion and Health*, 59, 1115-1125. <https://doi.org/10.1007/s10943-019-00833-7>
- Wrona, S. K., Quinlan-Colwell, A., Brown, L., & Jannuzzi, R. G. E. (2022). Procedural pain management: clinical practice recommendations american society for pain management nursing. *Pain Management Nursing*, 23(3), 254-258. <https://doi.org/10.1016/j.pmn.2021.11.008>
- Yılmaz-Koçak, M., & Büyükyılmaz, F. (2019). Hemşirelerin öz-yeterlilik algıları ile problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Journal of Academic Research in Nursing*, 5(3), 169–77. <https://doi.org/10.5222/JAREN.2019.86547>.
- Yoo, S. Y., & Cho, H. (2020). Exploring the influences of nurses' partnership with parents, attitude to families' importance in nursing care, and professional self-efficacy on quality of pediatric nursing care: A path model. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(15), 5452. <https://doi.org/10.3390/ijerph17155452>
- Youngcharoen, P., & Piyakhachornrot, C. (2024). Online learning to improve nurses' knowledge, attitudes, and self-efficacy about managing postoperative pain in older adults. *Pain Management Nursing*, 25(3), 249-257. <https://doi.org/10.1016/j.pmn.2024.02.007>